

วิกฤตภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วงกับการปลูกข้าวนาปรังในจังหวัดสิงห์บุรี Drought/Dry Spell Crisis and Off-Season Rice Cultivation in Singburi Province

ศุภกร อัสวานุวัตร, นฤมล ลีมมานะ, ภัทรภรณ์ นาแพง, ปาริภา จันทรร
และ กิ่งกาญจน์ ชำนาญ¹

บทคัดย่อ

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดสิงห์บุรี คิดเป็นร้อยละ 81 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดของจังหวัด แต่จากวิกฤตภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วงและในปี 2557-2558 กรมชลประทานได้ประกาศให้จังหวัดสิงห์บุรีเป็นพื้นที่ประสบภัยแล้ง ส่งผลกระทบต่อการเพาะปลูกข้าวในพื้นที่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของช่วงฤดูฝน ปริมาณน้ำฝน และหาพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังในจังหวัดสิงห์บุรีที่ได้รับผลกระทบหรืองดทำนาปรังด้วยภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat 8 (Path 129 - Row 50) ผลการศึกษา พบว่า กราฟปริมาณน้ำฝนและช่วงเวลาการตกของฝนในปี 2557-2558 ที่ความผิดปกติและไม่สัมพันธ์กับช่วงเวลาการปล่อยน้ำและปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปรังในพื้นที่ ส่งผลให้มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ฤดูกาล 2557/2558 ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบทั้งหมดประมาณร้อยละ 63.2 ของพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังทั้งจังหวัด และจากการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้งจากระบบชลประทาน ซึ่งถึงแม้ที่ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ของจังหวัด แต่คณะผู้วิจัยได้พิจารณาระยะห่างจากคลองส่งน้ำหลักแล้วพบว่าหลายพื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนอาชีพ การปรับพันธุ์ข้าวนาปรังเป็นข้าวประเภททนแล้งได้มากขึ้น เช่น ข้าวพันธุ์ชัยนาท 1 หรือปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยซึ่งเป็นพืชแนะนำจากรัฐบาล คือ ถั่วเหลืองและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวมถึงผักและไม้ดอกบางชนิดที่ไม่ต้องการน้ำมากและเป็นที่ต้องการของตลาดที่คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะในผลการศึกษาเพื่อเป็นทางเลือกแทนการปลูกข้าวในภาวะที่ภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วงมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นถี่มากขึ้น

คำสำคัญ: ภัยแล้ง ข้าวนาปรัง และสิงห์บุรี

¹ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์